

TEMA 3. ELS TRACTATS INTERNACIONALS

1. El conveni de Viena sobre Dret dels Tractats de 23 de maig de 1969.
2. La celebració de tractats en dret espanyol.

ALGUNES OBSERVACIONS PRELIMINARS

- Article 38 de l'Estatut de la CIJ: Primera font formal del Dret Internacional "els convenis internacionals, generals o particulars, que establisquen normes expressament reconegudes pels Estats contendents".
- Tractats: principal font de Dret Internacional
 - Estructura peculiar de la societat internacional (absència de legislador mundial).
 - Caràcter consensualista d'aquesta ordre.
 - Avantatges de la seguretat que proporciona la seua forma escrita juntament amb la flexibilitat que ofereix el seu règim jurídic.
- Però, què és un tractat internacional?
 - Convencions de Viena sobre el Dret dels Tractats de 1969 i 1986 Article 2, 1(a): A l'efecte de la present Convenció, s'entén per "tractat" un acord internacional celebrat per escrit entre Estats (i/o organitzacions internacionals), regit pel dret internacional, ja conste en un instrument únic o en dos o més instruments connexos i qualsevol que siga la seua denominació.
 - Un tractat internacional és un acord de voluntats celebrat per escrit entre subjectes de Dret internacional, regit per aquest Dret i destinat a produir efectes jurídics obligatoris.
- Elements de la definició:
 - instruments formals que han de constar per escrit. Els acords verbals entre subjectes de dret internacional no són tractats en sentit formal (poden tindre "valor jurídic" i efectes vinculants per a les parts)

- Han de celebrar-se entre subjectes de dret internacional, és a dir, entre Estats o entre Estats i organitzacions internacionals o per organitzacions internacionals entre si (per tant, no són vertaders tractats els contractes subscrits entre Estats i particulars o empreses estrangeres (Contractes d'Estat), ni els celebrats per Estats amb organitzacions internacionals no governamentals (ONG), ni els celebrats per Estats amb entitats polítiques infraestatals estrangeres o per aquestes entre si).
 - És l'expressió d'un acord de voluntats concurrents celebrat amb la intenció de produir efectes jurídics vinculants en el marc internacional.
 - Pot adoptar la forma que els Estats estimen convenient (un instrument únic o dos o més instruments connexos) i pot designar-se amb qualsevol nom que les parts trien com més adequat a la seua naturalesa: Tractat, Convenció, Acord, Acta, Carta, Constitució, Estatut, Pacte, Protocol...
- Evolució del règim jurídic dels tractats en funció de les necessitats imperants en les diferents èpoques històriques. Nivell doctrinal: classificacions proposades amb finalitats didàctics:
- El més clàssic: distinció entre tractats bilaterals i multilaterals
 - Dret internacional clàssic: Tractats bilaterals o entre un nombre reduït d'Estats, que poden ser solemnes o no solemnes.

- En l'època moderna: pas progressiu dels acords bilaterals als tractats multilaterals (celebració de tractats multilaterals generals negociats en el marc de conferències internacionals amb una participació molt àmplia dels Estats).
 - Adaptació de les normes a aquesta nova realitat: procediments més flexibles per a la celebració de tractats, substitució del requisit d'unanimitat per majories qualificades, mecanismes per a flexibilitzar l'aplicació dels tractats, règim de "reserves" i esmena.
 - Una altra distinció: els anomenats "convenis marc" (*framework convention* o *umbrella convention*), que estableixen les bases d'una acció convencional que es pretén desplegar progressivament, i els seus posteriors "protocols", que són de fet tractats més detallats que desenvolupen les normes previstes en el conveni marc.
- En la pràctica, el format típic d'un tractat (tots aquests components formen part del tractat a l'efecte de la seua interpretació) és:
 - el preàmbul, que detalla la justificació i els objectius de l'acord;
 - els articles, que contenen les obligacions i els drets de les parts;
 - les clàusules finals, que estableixen els procediments d'entrada en vigor, registre i publicació dels tractats; i
 - els annexos o apèndixs, que solen ser de caràcter administratiu o tècnic.

- El règim jurídic dels tractats: d'origen consuetudinari i es basa en els principis de lliure consentiment, bona fe i la norma pacta sunt servanda.
 - En l'actualitat, moltes de les normes consuetudinàries relatives al règim dels tractats han sigut codificades tant per la [Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats](#), de 23 de maig de 1969, relativa al dret dels tractats celebrats entre Estats, que va entrar en vigor el 27 de gener de 1980, com per la Convenció sobre el Dret dels Tractats entre Estats i Organitzacions Internacionals o entre Organitzacions Internacionals, de 21 de juny de 1989, que encara no ha entrat en vigor.
 - No obstant això, aquests convenis no han esgotat totes les qüestions relatives al règim dels tractats.
 - Article 3 de tots dos Convenis.
 - la labor de codificació del dret dels tractats no ha fet que el dret consuetudinari perdi la seua validesa i la seua capacitat per a satisfer les llacunes que pugen quedar en el règim codificat.

LA CONVENCIÓ DE VIENA SOBRE EL DRETS DELS TRACTATS

CVDT 1965

- A. Celebració i entrada en vigor dels tractats.
- B. Reserves a un tractat.
- C. Entrada en vigor i aplicació provisional dels tractats.
- D. Observació, aplicació i interpretació dels tractats.
- E. Esmena i modificació dels tractats.
- F. Nul·litat, terminació i suspensió de l'aplicació dels tractats.

A. CELEBRACIÓ I ENTRADA EN VIGOR DELS TRACTATS

- Per "conclusió": conjunt d'actes o procediments pels quals s'elabora, adopta i autentica el text del tractat i es manifesta el consentiment dels Estats a obligar-se.
 - Capacitat i representació de l'Estat: La capacitat per a celebrar tractats (*ius tractandi*) és un atribut fonamental dels subjectes de Dret internacional i, en primer lloc, dels Estats.
 - Article 6 CVDT: Estats que tenen la condició de tals en virtut del Dret Internacional.
 - La celebració del tractat és a càrrec de la persona o persones que representen a l'Estat, la qual cosa normalment es posa de manifest mitjançant la presentació dels "**plens poders**":
 - ❖ Article 2 CVDT: document emanat de l'autoritat competent d'un Estat pel qual es designa a la persona o persones que han de representar a l'Estat per a negociar, adoptar o autenticar el text d'un tractat, per a manifestar el consentiment de l'Estat a obligar-se per un tractat o per a realitzar qualsevol altre acte respecte a un tractat.
 - ❖ Acreditació implícita del representant de l'Estat: Article 7 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: si de les circumstàncies es desprén clarament que la intenció dels Estats interessats ha sigut considerar a aqueixa persona com a representant de l'Estat i atorgar-li plens poders.
 - ❖ Casos en els quals es considera que una persona representa a l'Estat, en virtut de les seues funcions, i sense haver de presentar un instrument de plens poders:

- i. Els Caps d'Estat, Caps de Govern i Ministres d'Afers exteriors representen al seu Estat per a l'execució de tots els actes relatius a la celebració d'un tractat.
 - ii. Els caps de missions diplomàtiques representen al seu Estat per a l'adopció del text d'un tractat entre l'Estat acreditant i l'Estat davant el qual estan acreditats, però no per a expressar el consentiment de l'Estat a obligar-se.
 - iii. Els representants acreditats davant una conferència internacional, una organització internacional o un dels seus òrgans representen al seu Estat per a l'adopció del text d'un tractat en aquesta conferència, organització o òrgan, però no per a manifestar el consentiment de l'Estat a obligar-se.
- Quan els actes relatius a la celebració d'un tractat hagen sigut realitzats per una persona que no puga considerar-se autoritzada per a representar a un Estat a aquest efecte: tals actes no faran efecte jurídic algun llevat que siguen confirmats posteriorment per aquest Estat. Si la confirmació no té lloc, la incompetència de la persona per a representar a l'Estat podrà invocar-se com a vici del consentiment d'aquest. “
 - **“Negociació”**: procés d'intercanvi i debat de propostes i contrapropostes a través del qual es va ultimant el contingut de l'acord, que culmina amb l'adopció i autenticació del text.

- No regulat per la CVDT.
- De moltes formes.
- "Adopció del text": Acte que posa fi a la negociació i pel qual es decideix el contingut final del tractat en el seu conjunt.
 - Article 9, 1 CVDT (fórmula de la unanimitat): estableix que l'adopció del text d'un tractat s'efectuarà pel consentiment de tots els Estats que participen en la negociació.
 - ❖ Aquesta fórmula és adequada en el cas dels tractats bilaterals.
 - No obstant això, quan el text d'un tractat s'adopta en una conferència internacional en la qual participa un gran nombre d'Estats negociadors, el requisit de la unanimitat pot resultar inconvenient: Article 9, 2 CVDT que l'adopció del text d'un tractat en una conferència internacional es farà per majoria de dos terços dels Estats presents i votants, llevat que aquests Estats decidisquen per igual majoria aplicar una norma diferent.
- Autenticació del text: acte formal pel qual s'estableix que el text d'un tractat és "autèntic i definitiu", donant fe de l'acord de les parts sobre el text final resultant de la negociació i certificant que aquest text és el correcte i autèntic.
 - acte formal de caràcter "notarial".

- Article 10 CVDT: L'autenticació s'efectuarà a) pel procediment previst en el text o convingut pels Estats que hagen participat en la seua elaboració; o b) mancant tal procediment, mitjançant la signatura, la signatura ad referendum o la rúbrica pels representants d'aquests Estats del text del tractat o de l'Acta Final d'una conferència que incorpore el text.
- Els Estats que han participat en la negociació, adopció i autenticació del text del tractat, posant així fi a la fase col·lectiva de conclusió, es denominen "Estats negociadors".
 - Efectes: Encara que el tractat encara no siga vinculant per a ells, aquests Estats han d'abstindre's de realitzar actes que puguen frustrar l'objecte i la finalitat del tractat, si no han manifestat la seua intenció de no ser part.
- Consentiment: Una vegada adoptat i autenticat el text del tractat, els Estats negociadors han de decidir si donen el seu consentiment definitiu a obligar-se.
 - És un acte jurídic individual.
 - La "manifestació" del consentiment d'un Estat a obligar-se per un tractat és una "manifestació" del seu consentiment a obligar-se per un tractat.
 - Està necessàriament precedida de la decisió de l'Estat de fer-lo, que s'adoptarà de conformitat amb les disposicions del seu dret intern que regula de manera autònoma els procediments i condicions perquè els òrgans competents de l'Estat donen la seua aprovació.

- Article 11 CVDT: El consentiment d'un Estat a obligar-se per un tractat podrà manifestar-se mitjançant la signatura, el bescanvi d'instruments constitutius de tractat, la ratificació, l'acceptació, l'aprovació o l'adhesió, o per qualsevol altre mitjà si així s'haguera convingut.
 - Pràctica contemporània en el cas dels tractats multilaterals: "ratificació", però també s'utilitza la fórmula de "acceptació" o "aprovació" del tractat en un sentit equivalent.
 - El terme "adhesió" ha de reservar-se estrictament als casos en què un Estat manifesta el seu consentiment a un tractat ja en vigor.
 - Llevat que el tractat dispose el contrari o s'indique el contrari, ni tan sols s'exigeix uniformitat en la forma en què cada Estat expressa el seu consentiment.
- L'Estat que haja consentit a obligar-se pel tractat es denominarà "Estat contractant" i haurà d'abstindre's d'actes que puguin frustrar l'objecte i la fi del tractat durant el període que precedisca a la seua entrada en vigor, sempre que aquesta no es retarde indegudament.

B. RESERVES A UN TRACTAT

- **Concepte:** és una declaració unilateral realitzada per un Estat en manifestar el seu consentiment a obligar-se per un tractat, amb la finalitat d'excloure o modificar els efectes jurídics de determinades disposicions del tractat en la seua aplicació a l'Estat que formula la reserva. Afecten la integritat del tractat (règims diferenciats dins del mateix).
- **Tipologia** (objectiu de la reserva):
 - excloure l'aplicació d'una o diverses disposicions del tractat que l'Estat autor de la reserva no desitge acceptar (reserva d'exclusió)
 - o desitja que s'interprete d'una manera determinada en el que el concerneix (reserva interpretativa).
- **Règim** de reserves de la CVDT: enfocament liberal i excel·lent tècnica jurídica, que resol amb rigor problemes molt complexos relatius a la formulació de reserves, la integració de l'Estat autor de la reserva com a part en el tractat i els efectes de les reserves i de les objeccions a les reserves.
 - La possibilitat de formular reserves **només queda exclosa** en els casos previstos en l'article 19 de la CVDT:
 - la reserva està prohibida pel tractat;
 - el tractat estableix que només poden formular-se determinades reserves, entre les quals no figura la reserva en qüestió;

- en els casos en què no es donen les possibilitats anteriors, la reserva és incompatible amb l'objecte i fi del tractat.
- La formulació d'una reserva admissible segons aquests criteris no converteix automàticament a l'Estat autor de la reserva en part en el tractat, sinó que depèn de la reacció dels altres Estats contractants. Art. 20 CVDT (diferents situacions):
 - En cas de reserva expressament autoritzada per un tractat: No requereix cap acceptació posterior per part dels altres Estats contractants, llevat que el tractat així ho dispose.
 - Quan del nombre limitat d'Estats negociadors i de l'objecte i fi d'un tractat es desprenga que l'aplicació del tractat íntegrament entre totes les parts és una condició essencial del consentiment de cadascuna d'elles a obligar-se pel tractat, una reserva requereix l'acceptació de totes les parts.
 - Quan un tractat és un instrument constitutiu d'una organització internacional i llevat que en ell es dispose una altra cosa, una reserva requereix l'acceptació de l'òrgan competent d'aqueixa organització.
 - En els altres casos, i llevat que el tractat dispose una altra cosa:
 - ❖ l'acceptació per un altre Estat contractant d'una reserva constitueix a l'Estat que formula la reserva parteix en el tractat en relació amb aqueix altre Estat si el tractat està en vigor per a aqueixos Estats o en el moment en què ho estiga;

- ❖ l'objecció d'un altre Estat contractant a una reserva no impedeix l'entrada en vigor del tractat entre l'Estat objector i l'Estat que formula la reserva, llevat que l'Estat objector manifeste una intenció contrària;
- ❖ un acte pel qual un Estat manifeste el seu consentiment a obligar-se pel tractat i que continga una reserva farà efecte quant al menys un altre Estat contractant haja acceptat la reserva.
- Quan es considere que un Estat ha acceptat una reserva: si no ha formulat cap objecció a la reserva dins dels dotze mesos següents a la data en què se li haja notificat la reserva o a la data en què haja manifestat el seu consentiment a obligar-se pel tractat, si aquesta última és posterior.
- **Efectes** de les reserves CVDT: Depenen de l'acceptació o objecció de les reserves pels altres Estats contractants:
 - En les relacions entre l'Estat que formula la reserva i l'Estat que l'accepta: les disposicions del tractat al qual es refereix la reserva es modifiquen en la mesura determinada per la reserva.
 - En les relacions entre l'Estat autor de la reserva i l'Estat autor de l'objecció, però sense negar-se al fet que el tractat entre en vigor entre ells, les disposicions a les quals es refereix la reserva no s'apliquen entre ells en la mesura determinada per la reserva.

- En les relacions entre l'Estat que formula una reserva i l'Estat que l'objecta, expressant a més la seua intenció inequívoca que el tractat no entre en vigor entre ells, no s'estableix entre ells cap relació convencional.

C. ENTRADA EN VIGOR I APLICACIÓ PROVISIONAL DELS TRACTATS

- Article 24 CVDT: un tractat entrarà en vigor, com a instrument jurídic amb efecte obligatori entre les Parts, en la forma i data que en ell s'especifique o que acorden els Estats negociadors.
 - Mancant disposició expressa: tan prompte com conste el consentiment de tots els Estats negociadors a obligar-se pel tractat.
 - Per això, en la pràctica, els tractats multilaterals solen fixar el nombre mínim de manifestacions de consentiment dels Estats necessari perquè el tractat entre en vigor, i a vegades s'afigen condicions addicionals.
- Possibilitat d'aplicació provisional, abans de la seua entrada en vigor formal: L'aplicació provisional és excepcional i només es produirà si els Estats parteix així ho acorden (Article 25 CVDT).
 - Terminació: si aqueix Estat notifica als Estats negociadors la seua intenció de no ser part del tractat, llevat que el tractat o els Estats negociadors hagen acordat una altra cosa.
 - L'Estat que ha consentit a obligar-se pel tractat i respecte del qual el tractat està en vigor es denomina "Estat part" i les obligacions i drets establits en ell són plenament aplicables.

➤ **Efectes sobre tercers Estats:**

- Norma general: article 34 CVDT un tractat no crea obligacions ni drets per a un tercer Estat que no siga part en el tractat sense el seu consentiment (*pacta tertiis neque prodest neque nocet*).
- Excepcions:
 - Article 35 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: un tractat pot generar una obligació envers un tercer Estat si les parts en el tractat tenen la intenció de crear tal obligació i només si el tercer Estat accepta expressament aquesta obligació per escrit (autèntic acord col·lateral escrit).
 - Article 38 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: la norma enunciada en un tractat pot arribar a ser obligatòria per a un tercer Estat com a norma consuetudinària de dret internacional general reconeguda com a tal.
 - Article 36 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: un tractat podrà conferir un dret a un tercer Estat si aqueixa és la intenció dels Estats parteixes en el tractat i si el tercer Estat consent en això, es presumirà que tal assentiment ha sigut donat excepte indicació en contra.
- El tercer Estat que accepta beneficiar-se del dret que se li concedeix ha de complir les condicions que s'hagen establert. El dret creat és de menor estabilitat, ja que pot ser revocat o modificat per les parts del tractat, llevat que s'establisca el contrari (necessitat de consentiment del tercer Estat).

D. OBSERVACIÓ, APLICACIÓ I INTERPRETACIÓ DELS TRACTATS

- Per a fer efectives les disposicions d'un tractat, les parts han d'observar-lo, aplicar-lo i interpretar-lo de conformitat amb el règim previst en la *CVDT.
 - Principi fonamental: norma pacta sunt servanda (article 26 de la *CVDT), en virtut de la qual "tot tractat en vigor obliga a les parts i ha de ser complit per elles de bona fe" i, en general, no pot invocar-se el dret intern com a justificació de l'incompliment. Els Estats Parts deuen:
 - complir les seues disposicions garantint la seua aplicació tant en les seues relacions internacionals com en el seu dret intern: obligació d'incorporar el tractat al seu dret intern, de conformitat amb les seues pròpies disposicions constitucionals i legislatives.
 - Àmbit temporal d'aplicació: principi d'irretroactivitat dels tractats, excepte prova de la intenció contrària de les parts.
 - Àmbit territorial d'aplicació dels tractats: un tractat obligarà a cadascuna de les parts mentre estiga en vigor i respecte de la totalitat del seu territori, llevat que conste una intenció diferent.
- Problemes d'aplicació: Els Estats part d'un tractat celebren un tractat posterior sobre la mateixa matèria.
 - Punt de partida: presumpció de compatibilitat entre les disposicions de tots dos tractats.

- salvaguardar en la mesura que siga possible la validesa conjunta de tots dos tractats (anteriors i posteriors), excepte en la mesura en què les seues disposicions siguen incompatibles.
- En els casos en què les incompatibilitats entre les disposicions són irreductibles, és necessari aplicar criteris de prioritats per a superar les contradiccions.
- Article 30 CVDT: sèrie de regles senzilles que tracten de resoldre les diverses situacions que poden plantejar-se quan existeixen tractats successius sobre la mateixa matèria, tractant de salvaguardar la continuïtat de l'aplicació dels tractats en la mesura compatible amb la voluntat de les parts:
 - ❖ 1º: Les disposicions de la Carta de les Nacions Unides prevalen sobre qualsevol altre tractat, tal com estableix l'article 103 de la pròpia Carta.
 - ❖ 2º: S'admeten les clàusules de prioritats que puguen haver-se establert en els propis tractats:
 - quan un tractat es declare subordinat a un altre, prevaldran les disposicions d'aquest últim (tractat principal).
 - ❖ 3º : Casos d'absència de clàusules de prioritats:
 - En els casos en què totes les parts del tractat anterior siguen també parts del tractat posterior, prevaldran les disposicions d'aquest últim (tractat principal).
 - En els casos en què les parts en el tractat anterior no siguen totes parts en el tractat posterior, les seues relacions mútues es regiran pel tractat anterior o posterior (anterior o posterior) en el qual ambdues siguen parts.

- **Interpretació:** operació destinada a determinar el sentit i l'abast de les disposicions d'un tractat.
 - Les normes sobre la interpretació: Articles 31 a 33 *CVDT (expressius del dret consuetudinari en la matèria).
 - Article 31,1 CVDT: "regla general d'interpretació": Un tractat haurà d'interpretar-se de bona fe conforme al sentit corrent que haja d'atribuir-se als termes del tractat en el context d'aquests i tenint en compte el seu objecte i fi.
 - ❖ L'element essencial de la regla general d'interpretació dels tractats és el "sentit corrent" dels termes del tractat: Ha de presumir-se que el text és la manifestació autèntica de la intenció de les parts i que, per consegüent, el punt de partida de la interpretació és el sentit literal del text.
 - ❖ La interpretació del sentit corrent dels termes utilitzats ha de fer-se de bona fe, en el seu context i a la llum de l'objecte i fi del tractat, perquè produísca el seu "efecte útil" de conformitat amb la lletra i l'esperit del text.
 - "context": elements, tant intrínsecs (acords interpretatius celebrats entre les parts en el moment de la celebració del tractat) com a extrínsecs (acords interpretatius celebrats posteriorment o resultants de la pràctica ulterior i normes pertinents de Dret internacional aplicables entre les parts).

- ❖ Només es donarà a un terme un "significat especial", diferent del significat ordinari dels termes utilitzats, si es demostra que aquesta va ser la intenció de les parts.
- Article 32 CVDT: "mitjans d'interpretació complementaris", només per a confirmar la interpretació realitzada de conformitat amb la norma general o quan aquesta interpretació deixi "ambigu o fosc" el sentit del text o conduísca a un resultat "manifestament absurd". En particular:
 - ❖ Els anomenats "*travaux préparatoires*" del Tractat
 - ❖ Les "circumstàncies de la seua conclusió".
- Textos autèntics en diverses llengües: igual valor, llevat que s'haja convingut que un dels textos prevaldrà en cas de discrepància, i es presumirà que tenen el mateix sentit. Quan, malgrat tot, existisca una diferència insalvable de sentit, s'adoptarà el sentit que millor concilie els textos, tenint en compte l'objecte i la finalitat del tractat.
- Situacions que afecten el règim normal d'observança i aplicació dels tractats:
 - Esmena o modificació.
 - Determinació de la seua invalidesa (nul·litat).
 - Terminació.
 - Suspensió.

E. ESMENA I MODIFICACIÓ DELS TRACTATS

- Procediments d'esmena o modificació Articles 39 a 41 *CVDT. Distinció basada no en l'abast dels canvis introduïts, sinó en el nombre de parts afectades (totes o només algunes):
 - **"Esmena"**: Casos en els quals el procés de revisió es duu a terme entre totes les parts del tractat.
 - Article 39 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: Norma general "Un tractat podrà ser esmenat per acord entre les parts".
 - ❖ Procés de modificació dels tractats multilaterals: Article 40 *CVDT-41 *CVDT.
 - ❖ Per a garantir la integritat del consentiment: Garanties de notificació i participació de totes les parts.
 - L'acord pel qual es modifica un tractat no obliga a cap Estat parteix que no es convertisca en part d'aquest acord: L'acord de modificació constitueix, doncs, una espècie de tractat separat. Les relacions entre els Estats parteixes en el tractat inicial que no arriben a ser-ho es regeixen per les disposicions relatives a l'aplicació dels tractats successius relatius a la mateixa matèria.
 - **"Modificació"**: casos en els quals el procés afecta només a algunes de les parts del tractat.

- Article 41 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: si no està prohibida pel tractat i si tal modificació no afecta al gaudi per les altres parts dels seus drets en virtut del tractat ni al compliment de les seues obligacions en virtut del tractat.
- Notificaran a les altres parts la seua intenció de celebrar l'acord de modificació i el contingut d'aquest acord.

F. INVALIDESA, TERMINACIÓ I SUSPENSIÓ DE L'APLICACIÓ DELS TRACTATS (Part V de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats)

- Part V Causes de nul·litat o terminació d'un tractat, de retirada d'una part o de suspensió de la seua aplicació: disposicions relativament innovadores.
 - **Disposicions generals:** límits i precaucions per a salvaguardar la validesa i integritat dels tractats.
 - Article 42 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: la validesa i la permanència en vigor dels tractats només podran alterar-se per les causes i en les condicions previstes en el Conveni (condicions taxatives) o en el propi tractat.
 - Article 43 *CVDT: En tots els casos no menyscabarà de cap manera el deure d'un Estat de complir qualsevol obligació consagrada en el tractat a la qual estaria subjecte en virtut del dret internacional independentment del tractat.
 - Article 44 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats: En principi, les causes de nul·litat, terminació o suspensió de l'aplicació han de sorgir respecte del tractat, llevat que el propi tractat el dispose o que les parts acorden una altra cosa, o quan es complisquen les següents condicions excepcionals:
 - ❖ les clàusules són separables de la resta del tractat,
 - ❖ les clàusules no constitueixen una base essencial del consentiment de les altres parts a obligar-se pel tractat en el seu conjunt.

- ❖ el compliment continuat de la resta del tractat no seria injust.
- Pèrdua del dret a invocar tals circumstàncies: si així ho ha acordat expressament o s'ha comportat de tal manera que pugui considerar-se que ha donat la seua aquiescència a la validesa del tractat o al seu manteniment en vigor.
- **Nul·litat** dels tractats:
 - Causes de nul·litat: anomalies greus que es van produir en el moment de la celebració del tractat i que s'han descobert posteriorment.
 - ❖ Algunes deriven de l'existència d'un vici en el consentiment de l'Estat:
 - Irregularitat de la manifestació del consentiment conformement al Dret intern (articles 46 i 47).
 - Error (article 48),
 - Fraus (article 49),
 - Corrupció del representant d'un Estat (article 50),
 - Coacció d'un Estat sobre un altre Estat (article 51)
 - Coacció sobre un Estat mitjançant l'amenaça o l'ús de la força (article 52).
 - ❖ Contingut del tractat en conflicte amb una norma imperativa de Dret internacional general (ius cogens) (article 53).
 - ❖ Normes detallades que determinen les condicions en les quals poden invocar-se vàlidament les causes de nul·litat i els procediments que han de seguir-se a aquest efecte.

- Les conseqüències de la nul·litat:
 - ❖ Condicions generals Article 69 *CVDT,
 - Les disposicions d'un tractat nul no tenen força legal.
 - Els actes basats en aqueix tractat:
 - ✓ cadascuna de les parts podrà exigir a l'altra que establisca, en la mesura que siga possible, en les seues relacions mútues, la situació que hauria existit si els actes no s'hagueren realitzat;
 - ✓ No es consideraran il·lícites les realitzades de bona fe durant el temps anterior.
 - ❖ Casos de tractats multilaterals en els quals el consentiment d'un Estat determinat a obligar-se està viciat: les conseqüències de la nul·litat només afecten les relacions d'aqueix Estat amb les altres parts en el tractat, però no a les relacions d'aqueixes altres parts entre si.
 - ❖ Casos de nul·litat per contradicció amb una norma de *ius *cogens: la nul·litat afecta a totes les parts en el tractat, que també han d'eliminar en la mesura que siga possible les conseqüències de qualsevol acte que s'haja realitzat i ajustar les seues relacions entre si, així com ajustar les seues relacions mútues a la norma imperativa de dret internacional general.

- **Terminació o suspensió:** Amb caràcter general, pot produir-se bé perquè conste que és la voluntat de les parts, bé perquè així ho exigisquen determinades circumstàncies.
 - Terminació d'un tractat o suspensió de la seua aplicació per voluntat de les parts:
 - ❖ tals mesures podran tindre lloc en virtut de les disposicions del tractat o per consentiment de les parts, prèvia consulta amb els altres Estats contractants.
 - ❖ Article 56 CVDT: quan el tractat així ho dispose o quan conste que tal va ser la intenció de les parts o quan el dret de renúncia o retractació pugui inferir-se de la naturalesa del tractat.
 - ❖ Article 58 CVDT Suspensió de l'aplicació d'un tractat multilateral per acord entre algunes de les parts: només quan tal suspensió estiga prevista pel tractat o, quan no estiga prohibida pel tractat, a condició que tal suspensió no afecte el gaudi dels drets i al compliment de les obligacions que es deriven del tractat i no siga incompatible amb l'objecte i la fi del tractat.
 - Terminació o suspensió de l'operació a causa de determinats esdeveniments sobrevinguts: VCLT enumera:
 - ❖ La celebració d'un tractat posterior entre totes les parts, si s'estableix que tal és la intenció de les parts, o el tractat posterior és incompatible amb el tractat anterior (article 59);

- ❖ a causa del seu incompliment greu per una de les parts (article 60).
- ❖ impossibilitat de compliment ulterior a causa de la desaparició o destrucció definitiva d'un objecte indispensable per a l'execució del tractat (article 61);
- ❖ canvi fonamental de les circumstàncies en relació amb les existents en el moment de la celebració del tractat (article 62);
- ❖ aparició d'una nova norma imperativa de dret internacional general (article 64).
- Conseqüències jurídiques de:
 - ❖ La terminació d'un tractat:
 - les previstes en el propi tractat o les que les parts acorden, o
 - l'extinció de les obligacions que les parts hagueren assumit en virtut del tractat, sense que això tinga efectes retroactius sobre els drets, obligacions o situacions jurídiques creats amb anterioritat a la terminació del tractat.
 - Excepció: El tractat esdevé nul per entrar en conflicte amb una nova norma imperativa de dret internacional general (*ius *cogens), la terminació del tractat eximirà a les parts de l'obligació de continuar complint-lo i els drets, obligacions o situacions jurídiques creats amb anterioritat a la seua terminació només podran mantindre's amb posterioritat en la mesura en què el seu manteniment no siga en si mateix contrari a la nova norma imperativa de dret.

- ❖ La suspensió de l'aplicació dels tractats:
 - Les previstes per les parts,
 - En defecte d'això, "les parts entre les quals se suspenga l'aplicació del tractat quedaran exemptes de l'obligació de complir-lo en les seues relacions mútues durant el període de suspensió".
- Procediment a seguir: Articles 65 a 68 de la CVDT.
 - ❖ La part que al·legue un motiu per a impugnar la validesa d'un tractat, donar-lo per acabat, retirar-se d'ell o suspendre la seua aplicació haurà de notificar la seua al·legació a les altres parts.
 - ❖ Si transcorregut un termini que, excepte en casos d'especial urgència, no serà inferior a tres mesos:
 - cap part ha plantejat objeccions, la part *notificante pot adoptar la mesura que ha proposat.
 - Si alguna de les altres parts planteja una objecció, sorgirà una disputa legal i haurà de buscar-se una solució pels mitjans pacífics indicats en l'article 33 de la Carta, sense perjudici d'altres disposicions vigents entre les parts respecte a la resolució de disputes.
 - ✓ Si en el termini de 12 mesos no s'ha aconseguit un acord, s'aplicarà l'article 66 CVDT:
 - i. procediment d'arbitratge obligatori.

- ii. o el recurs a la CIJ (litigis relatius a la impugnació de la validesa d'un tractat derivada de l'aplicació de les normes de ius cogens),
- iii. i un procediment especial de conciliació indicat en l'annex del Conveni en tots els altres casos.

LA CELEBRACIÓ DE TRACTATS EN EL DRET ESPANYOL

➤ Legislació aplicable:

- Constitució de 6 de desembre de 1978.
- Normes rellevants del bloc de constitucionalitat: Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional i Llei orgànica 3/1980, de 22 d'abril, del Consell d'Estat.
- Llei 25/2014, de 27 de novembre, de Tractats i altres Acords Internacionals.
- Alguns Estatuts d'Autonomia també contenen disposicions sobre aquest tema.

➤ Capacitat per a celebrar tractats:

- Les relacions internacionals són competència exclusiva de l'Estat (article 149 de la Constitució) entenent per tal l'Administració central de l'Estat i no les Comunitats Autònomes (CCAA).
 - La interpretació del Tribunal Constitucional del concepte de "relacions internacionals": matèries com a "tractats, pau i guerra, reconeixement d'Estats, representació exterior, responsabilitat internacional, etc." pertanyen a l'àmbit de les relacions exteriors sobre les quals l'Estat té competència exclusiva i que "en Dret espanyol la potestat convencional pertany a l'àmbit de les relacions internacionals".
- Llei 25/2014 de Tractats i altres internacionals: s'exclou que les CCAA per se negocien o ratifiquen tractats internacionals, ni tan sols en matèries de la seua competència, ja que és una atribució que correspon en exclusiva a l'Estat.

- No obstant això, la Llei 25/2014 reconeix a les Comunitats Autònomes:
 - ❖ dret a proposar la celebració de tractats sobre assumptes del seu interès (dret d'iniciativa),
 - ❖ Dret a ser informat de la negociació de tractats internacionals que afecten les seues competències (dret a la informació) i
 - ❖ Dret a sol·licitar al Govern que forme part de la delegació espanyola que negocie aquests tractats (dret de participació).
 - ❖ signar els anomenats "acords internacionals administratius" (celebrats en execució d'un tractat i regits pel Dret internacional), que no són constitutius de tractat, i els "acords internacionals no normatius" (declaracions d'intencions o compromisos merament "polítics"), que no són constitutius de tractat ni font d'obligacions internacionals.
- Procediment per a la celebració de tractats: sistema de competències compartides en el qual intervenen diversos òrgans de l'Estat per dret propi: principalment el Govern, les Corts Generals i el Rei.
 - Article 97 de la Constitució, el Govern "dirigeix la política interior i exterior", una de les principals manifestacions de la qual és precisament la celebració de tractats internacionals.
 - La competència del Govern és molt àmplia, però no és absoluta, ja que la seua actuació està controlada per les Corts Generals.

- han de sotmetre's a les normes específiques sobre tractats internacionals contingudes en els articles 93 a 96 de la Constitució.
- Correspon al Rei "manifestar" el consentiment de l'Estat a obligar-se pels tractats, mitjançant un acte que no impliqui l'exercici de poders (caràcter formal o protocol·lari).
- Procediments relatius a l'elaboració material del text del tractat:
 - Els poders de decisió en aquesta fase corresponen essencialment al Consell de Ministres i la direcció de les actuacions administratives al Ministeri d'Afers exteriors i de Cooperació, encara que s'han reconegut als diferents Departaments Ministerials determinades competències en la negociació, adopció i autenticació del text dels tractats.
 - El MAE, a proposta del ministeri competent, designarà als representants del "Regne d'Espanya i expedirà els seus plens poders."
 - Llei 25/2014 relació de persones que, per raó de les seues funcions, poden representar a Espanya per a la negociació, adopció i autenticació del text d'un tractat, sense necessitat de presentar plens poders.
 - Els tractats internacionals podran ser negociats pels departaments ministerials en l'àmbit de les seues respectives competències, en coordinació amb el Ministeri d'Afers exteriors i de Cooperació, i els negociadors dels departaments ministerials competents podran procedir per si mateixos a l'adopció del text.

- L'autenticació del text: ha de ser autoritzada pel Consell de Ministres, a petició del Ministeri d'Afers exteriors i de Cooperació i, en el seu cas, conjuntament amb el titular del Ministeri competent.
- El consentiment:
 - Regulat en diversos preceptes de la Constitució vigent i completat per la Llei 25/2014 (diferents supòsits):
 - Règim constitucional: correspon al Govern prendre la decisió sobre la prestació del consentiment de l'Estat per a obligar-se, per al que es requereix l'autorització prèvia de les Corts Generals en els casos previstos en els articles 93 i 94, 1 de la Constitució.
 - ❖ Tractats que requereixen autorització mitjançant llei orgànica: tractats pels quals s'atribueix a una organització o institució internacional l'exercici de competències derivades de la Constitució. L'article 81, 2 de la Constitució exigeix majoria absoluta del Congrés en votació final sobre el conjunt del projecte.
 - ❖ Tractats que requereixen autorització prèvia de les Corts Generals però no són llei (decisió ad hoc, art. 74,1 CE): tractats que es refereixen a assumptes de rellevància, com:
 - Tractats de naturalesa política.
 - Tractats o acords de caràcter militar.

- Tractats o acords que afecten la integritat territorial de l'Estat, o als drets i deures fonamentals establits en el Títol I.
- Tractats o acords que impliquen obligacions financeres per al Tresor.
- Tractats o acords que impliquen la modificació o derogació de qualsevol llei o que requerisquen mesures legislatives per a la seua aplicació.
- ❖ Tractats que no requereixen autorització de les Corts Generals: El consentiment pot prestar-lo directament el Govern, en virtut de les competències generals per a la direcció de l'acció exterior (art. 74.2).
 - Obligació d'informar immediatament el Congrés i al Senat.
- Llei 25/2014: En el cas de "convenis internacionals administratius" i "convenis internacionals no normatius procediments autonòmics que no requerisquen autorització parlamentària per a la seua celebració.
- Pot l'Estat celebrar Tractats que continguen estipulacions contràries a la Constitució?: sí, però necessita modificar prèviament la Constitució per a eliminar l'antinòmia (art. 95 revisió constitucional). Sol·licitud prèvia al Tribunal Constitucional (declaració vinculant).
- El procediment depén, doncs, de la qualificació de la naturalesa del tractat:
 - Contrari a CE: Tribunal Constitucional.

- En els altres casos: consulta prèvia al Consell d'Estat (art. 22 Llei orgànica 31/1980, de 22 d'abril, del Consell d'Estat). El dictamen de la Comissió Permanent del Consell d'Estat és preceptiu, però la qualificació no és vinculant (en la pràctica, el Govern sempre els ha seguits).

Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons
Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).